

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Кафедра Földtudományi és Turizmus Tanszék

“ЗАТВЕРДЖУЮ” / JÓVÁHAGYOM

Проректор з навчальної роботи

Tanulmányi rektorhelyettes

“ ” 20

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
TANTÁRGYI PROGRAM

Néességföldrajz

(назва навчальної дисципліни / a tantárgy neve)

напря́м підготовки, спеціальність / szak, szakirány

0401. Természettudományi képzési szakirány

6.040104. Földrajz

(шифр і назва / a szak/szakirány kódja és neve)

спеціалізація/szagosodás

(назва спеціалізації / szagosodás neve)

2015 рік/év

Робоча програма з **географії населення** для студентів галузі знань 0401.
Природничі науки, напряму підготовки 6.040104. Географія.
„___” _____, 20__ року.

Tantárgyi program a népesség**földrajz** c. tárgyból
(назва навчальної дисципліни)
a **földrajz** szakos hallgatók számára. „___” _____, 20__ року.

Розробники / Kidolgozók: Molnár József, PhD, CSc, tanszékvezető.
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання / szerzők neve, beosztása, tudományos címe, fokozata)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри (предметної комісії) географії та туризму.
A tantárgyi programot elfogadta a tanszékértekezlet (tantárgyi bizottság) _____

Протокол від / Jegyzőkönyv dátuma 31 серпня 2015 року № 7 száma.

Завідувач кафедри / Tanszékvezető

_____ (Молнар Й. Й.)
(підпис/aláírás) (прізвище та ініціали/család- és tónév)

Дата/Dátum: 31 серпня 2015р.

1. Опис навчальної дисципліни / A tantárgy leírása

Найменування показників A jellemzők megnevezése	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень Szakirány, szak, képzettségi szint	Характеристика навчальної дисципліни A tárgy jellemzői	
		денна форма навчання nappali tagozat	заочна форма навчання levelező tagozat
Кількість кредитів Kreditértéke – 4	Галузь знань Képzési ág 0401. Természettudományok (шифр і назва / kód, név)	Нормативна Normatív	
	Напрямок підготовки Szakirány 6.040104. Földrajz (шифр і назва / kód, név)		
Модуль Modulok száma – 2	Спеціальність (професійне спрямування): Szak (szakosodás)	Рік підготовки / Képzési évek:	
Змістових модулів Tartalmi modulok – 2		3-й / 3-ik	3-й / 3-ik
Індивідуальне науково-дослідне завдання / Egyéni tudományos-kutatói feladat: <small>(назва / megnevezve)</small>		Семестр/Félév	
Загальна кількість годин: Összóraszám: 120		5-й / 5-ik	5-й / 5-ik
Тижневих годин для денної форми навчання: – аудиторних: – самостійної роботи студента. A nappali tagozatos hallgató heti óraszám: – kontaktóra: 4 – önálló munka: 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Képzési szint: BSc	Лекції / Előadások	
		30 год./óra	8 год./óra
		Практичні, семінарські/ Gyakorlati, szeminárium	
		30 год./óra	0 год./óra
		Лабораторні/Laboratóriumi	
		0 год./óra	0 год./óra
		Самостійна робота/Önálló munka	
40 год./óra	92 год./óra		
Індивідуальні завдання: Egyéni feladat: 20 год./óra.			
Вид контролю: Az ellenőrzés formája: Minősített beszámoló			

Примітка / Megjegyzés:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

A kontaktórák és az önálló/egyéni feladatra szánt órák egymáshoz viszonyított aránya:

для денної форми навчання / a nappali tagozatosok számára – 1/1

для заочної форми навчання / a levelező tagozatosok számára – 1/15

2. Мета та завдання навчальної дисципліни / A tárgy célja és feladatai

Мета / Cél:

Feltárni a népesség elhelyezkedésének és területi szerveződésének általános törvényszerűségeit, megvilágítani a népesedési folyamat sajátosságait Földünk különböző régióiban. A népességföldrajz megismerteti a hallgatókat a népesség összetételével a Föld egészén, illetve országcsoportonként, ismerteti a települések fogalmát, bemutatja azok területi rendszereinek jellegzetességeit. Feladata elsajátíttatni a hallgatókkal a népességgel kapcsolatos statisztikai és térképi adatforrások feldolgozásának módszereit.

Завдання / Feladatok:

– Módszertani: bemutatni a hallgatóknak a népességgel kapcsolatos ismeretek alkalmazásának az elméleti és módszertani sajátosságait a társadalom és a gazdaság működésének és a regionális társadalmi–gazdasági eltéréseknek a megértésében.

– Ismereti: bemutatni a Föld népessége elhelyezkedésének és területi szerveződésének általános törvényszerűségeit; áttekinteni a népesség reprodukciójának a sajátosságait a különböző régiókban; megismertetni a lakosság összetételének jellegzetességeit világviszonylatban és régióként; jellemezni az egyes településtípusok és rendszereik sajátosságait.

– Gyakorlati: gyakorolni a demográfiai vonatkozású statisztikai adatok feldolgozását, valamint népességföldrajzi térképek készítését statisztikai adatok alapján; elsajátítani a statisztikai adatsorok grafikus ábrázolását manuális és számítógépes módszerekkel; megismerkedni az alapvető antropológiai vizsgálatok végzésével.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен / A tárgy teljesítése révén a hallgatónak

знати / tudnia kell: a Föld népessége elhelyezkedésének és területi szerveződésének általános törvényszerűségeit; a népesség reprodukciója regionális sajátosságait; a lakosság összetételét a Föld egészére, illetve az egyes országcsoportokra vonatkozóan; a települések fő típusainak sajátosságait, azok térbeli rendszereit.

вміти / képesnek kell lennie: statisztikailag feldolgozni a demográfiai adatbázisokat; térképen ábrázolni a népesség elhelyezkedését, jellemzőit statisztikai adatok alapján; a népességstatisztikai adatok grafikus ábrázolására; alapszintű antropológiai vizsgálatok elvégzésére.

3. Програма навчальної дисципліни / A tárgy programja

Змістовий модуль 1. / 1. tartalmi modul. A népesség száma, újratermelődése, elhelyezkedése

Тема 1. / 1. téma: Bevezetés

Тема 2. / 2. téma: A Föld népessége, annak változása

Тема 3. / 3. téma: A népesség újratermelődése

Тема 4. / 4. téma: A család

Тема 5. / 5. téma: A népesség kor és nem szerinti összetétele

Тема 6. / 6. téma: A népsűrűség

Тема 7. / 7. тема: A migráció

Змістовий модуль 2. / 2. tartalmi modul. A népesség összetétele; településföldrajz

Тема 8. / 8. тема: Az emberfajták

Тема 9. / 9. тема: Etnikai összetétel

Тема 10. / 10. тема: Vallásföldrajz

Тема 11. / 11. тема: Az életminőség

Тема 12. / 12. тема: Településföldrajz

Тема 13. / 13. тема: A munkaerő földrajza

4. Структура навчальної дисципліни / A tárgy struktúrája

Назви змістових модулів і тем A tartalmi modulok címe és témája	Кількість годин / Óraszám											
	денна форма / nappali						заочна форма / levelező					
	Усього összesen	у тому числі/ebből					Усього összesen	у тому числі/ebből				
		л/ea	п/gy	лаб/ lab	інд/ egy	с.р./ ö.m.		л/ea	п/gy	лаб/ lab	інд/ egy	с.р./ ö.m.
1	2	3	4	5	6	7	8	3	4	5	6	7
Модуль 1 / 1. Modul												
Змістовий модуль (Назва) 1. / 1. tartalmi modul. Szférikus csillagászat												
Тема 1. / 1. тема: Bevezetés	4	1				3	4					4
Тема 2. / 2. тема: A Föld népessége, annak változása	6	1	2			3	6					6
Тема 3. / 3. тема: A népesség újratermelődése	10	4	2		2	2	10	1			2	7
Тема 4. / 4. тема: A család	6	1	2		2	1	6				2	4
Тема 5. / 5. тема: A népesség kor és nem szerinti összetétele	6	1	2		2	1	6	1			2	3
Тема 6. / 6. тема: A népsűrűség	6	2	2			2	6	1				5
Тема 7. / 7. тема: A migráció	6	2				4	6	1				5
TKP 1 / 1. MZD	2	2										
A gyakorlati munkák véde	4		2		2		6				2	4
Разом за змістовим модулем 1 Összesen az 1. tartalmi modulban	50	14	12		8	16	50	4			8	38
Модуль 2 / 2. Modul												
Змістовий модуль (Назва) 2. / 2. tartalmi modul. A Föld mint égitest. Más égitestek												
Тема 8. / 8. тема: Az emberfajták	12	4	4		2	2	12	1			2	9
Тема 9. / 9. тема: Etnikai összetétel	12	4	2			6	14	1				13
Тема 10. / 10. тема: Vallásföldrajz	10	2	4		2	2	10	1			2	7
Тема 11. / 11. тема: Az életminőség	10	1	4		4	1	8	1			4	3
Тема 12. / 12. тема: Településföldrajz	12	2	2			8	12					12

Тема 13. / 13. тема: A munkaerő földrajza	6	1			5	6				6
TKP 2 / 2. MZD	2	2				2				2
A gyakorlati munkák védése	6		2		4	6				2 4
Разом за змістовим модулем 2 Összesen az 2. tartalmi modulban	70	16	18		12 24	70	4			12 54
Усього годин / Összesen	120	30	30		20 40	120	8			20 92

5. Теми семінарських занять / A szemináriumi foglalkozások témája

№	Назва теми / A téma címe	Кількість Годин Óraszám
1.	A világ vallásai	2
2.	Az életminőség földrajzi sajátosságai	2
...		

6. Теми практичних занять / A gyakorlati órák témája

№	Назва теми / A téma címe	Кількість Годин Óraszám
1	A Föld országainak lakosságszáma	2
2	A Föld országai születési és halálozási rátájának, illetve természetes szaporodásának eloszlása	1
3	A születéskor várható élettartam a Föld országaiban	1
4	Demográfiai adatgyűjtés és vizsgálat a saját lakókörnyezetben	2
5	Korfa szerkesztése és jellemzése	2
6	A világ országainak népsűrűsége	2
7	A gyakorlati munkák védése	2
8	Antropológiai mérések és vizsgálatok	2
9	A nagyraszok és rasszok földi elterjedése	2
10	Nemzetiségi összetétel kartodiagramon való ábrázolása	2
11	A legnagyobb vallások földi elterjedése	2
12	A Föld országai HDI szintjének eloszlása	2
13	Az urbanizációs szint Földünk országaiban	1
14	A Föld legnagyobb agglomerációi	1
15	A gyakorlati munkák védése	2

7. Теми лабораторних занять / A laboratóriumi munkák témája

№	Назва теми / A téma címe	Кількість Годин Óraszám
1		
2		
...		

8. Самостійна робота / Önálló munka

№	Назва теми / A téma címe	Кількість Годин Óraszám
1	Bevezetés	3
2	A Föld népessége, annak változása	3
3	A népesség újratermelődése	2
4	A család	1
5	A népesség kor és nem szerinti összetétele	1
6	A népsűrűség	2
7	A migráció	4
8	Az emberfajták	2
9	Etnikai összetétel	6
10	Vallásföldrajz	2
11	Az életminőség	1
12	Településföldrajz	8
13	A munkaerő földrajza	5
...		

9. Індивідуальні завдання / Egyéni feladatok

№ з/п	Назва теми / A téma címe	Кількість Годин Óraszám
1	A népesség újratermelődése	2
2	A család	2
3	A népesség kor és nem szerinti összetétele	2
4	A gyakorlati munkák véde	2
5	Az emberfajták	2
6	Vallásföldrajz	2
7	Az életminőség	4
8	A gyakorlati munkák véde	4
...		

10. Методи навчання / A tanulás módszerei

Előadások, gyakorlati foglalkozások, egyéni feladatok és önálló munka.

11. Методи контролю / Az ellenőrzés formái

- Modulzáró dolgozatok (MZD) az előadások és az önálló munka anyagából;
- a gyakorlati munkák védeése;
- szemináriumi foglalkozások;
- a földrajzi névanyag vázlattérképi ellenőrzése.

Шкала оцінювання: національна та ECTS A nemzetközi és nemzeti osztályozás skálája

Сума балів за всі види навчальної діяльності Az összpontszám az összes tanulmányi teljesítmény alapján	Оцінка ECTS Osztályzat az ECTS szerint	Оцінка за національною шкалою Osztályzat a nemzeti skála alapján	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики vizsga, évfolyammunka, gyakorlat	для заліку beszámoló
90-100	A	відмінно / jeles	зараховано megfelelt
82-89	B	добре / jó	
74-81	C		
64-73	D	задовільно / elégséges	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання elégtelen a pótvizsga lehetőségével	не зараховано з можливістю повторного складання nem felelt meg, a pótbeszámoló lehetőségével
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни elégtelen, a tárgy újrafelvételének kötelezettségével	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни nem felelt meg, a tárgy újrafelvételének kötelezettségével

12. Методичне забезпечення / Módszertani ellátottság

Tankönyvek, kiegészítő szakirodalom, számítógép, számítógépes kivetítő, faliképek, atlaszok, internetes források.

13. Рекомендована література / Ajánlott szakirodalom

Базова / Alapművek

1. Анісімова Г. М., Молнар Й. Й., Молнар Д. С. С.: Географія населення (курс лекцій). Ужгород: ПоліПрінт, 2012.
2. Гудзеляк І.: Географія населення. Навчальний посібник. Львів: Вид. центр ЛНУ, 2008.
3. Анісімова Г. Н.: Термінологічний словник з курсу «Географія населення». Берегово: ЗУІ, 2006.
4. Tóth J., Vuics T. (szerk.): Általános társadalomföldrajz I. Dialóg Campus Kiadó. Budapest–Pécs, 1998.
5. Vecsei J.: Népeességföldrajz. Ipszilon Kiadó Kft., Békéscsaba, 2004.

Допоміжна / Kiegészítő olvasmányok

1. Кузик (ред.): Соціально-економічна географія світу. Тернопіль: Підручники & посібники, 1998.
2. Олійник Я. Б., Степаненко А. В.: Вступ до соціальної географії. К.: Знання, 2000.
3. Шипілов А. І.: Демографія. Навчальний посібник. Ужгород: ЗФ МАУП, 2000.
4. Шувалов Е. Л.: География населения. Москва: Просвещение, 1977.
5. Шувалов Е. Л.: Практикум по географии населения. Москва: Просвещение, 1978.
6. Юрківський В. М.: Країни світу. Довідник. Київ: Либідь, 1999.
7. Население мира. Демографический справочник. Москва: Мысль, 1989.
8. Народонаселение стран мира. Справочник. Москва: Финансы и статистика, 1984.
9. Павлов С. В., Мезенцев К. В., Любичева О. О.: Географія релігій. Київ: АртЕК, 1999.
10. Польский С. А.: География населения развитых капиталистических и развивающихся стран. Минск: Изд. Университетское, 1987.
11. Demográfia (szerk. Kovacsicsné Nagy K. és Klinger A.). Központi Statisztikai Hivatal. Budapest, 1996.
12. L. Rédei M.: Demográfia. ELTE Eötvös Kiadó. Budapest, 2001.
13. Vuics T. (szerk.): A társadalomföldrajz számítási és ábrázolási módszerei. Nemzeti Tankönyvkiadó. Budapest, 1995.
14. Általános gazdaságföldrajz (szerk. Frisnyák S.). Tankönyvkiadó. Budapest, 1990.
15. Bernát T. (szerk.): Általános gazdaságföldrajz. Tankönyvkiadó. Budapest, 1987.
16. Mendöl T.: Általános településföldrajz. Akadémiai Kiadó. Budapest, 1963.
17. Beluszky P.: Magyarország településföldrajza. Dialóg Campus Kiadó. Budapest–Pécs, 1999.

14. Інформаційні ресурси / Informatikai eszközök

1. <http://esa.un.org/wpp>
2. <https://www.cia.gov/cia/library/publications/the-world-factbook>
3. www.nationmaster.com

15. Kérdéssor (vizsgára vagy beszámolóra) / Перелік питань на екзамен (залік)

1. A népességföldrajz tárgya, helye a tudományok között, ágazatai.
2. A népességföldrajz fejlődésének mérföldkövei.
3. A Föld népességének száma, annak történeti alakulása.
4. A népesedési folyamat szakaszai. A népességszám várható jövőbeli változása.
5. A Föld népességének világrészenkénti megoszlása. A legnépesebb országok.
6. A születések mérőszámai.
7. A halálozás mérőszámai.
8. A népszaporulat mérőszámai.
9. A születésszám változása térben és időben.
10. A születési arány hatótényezői.
11. Demográfiai politika.
12. A halálozási arány változása térben és időben.
13. A halálokok földrajzi elterjedésének sajátosságai.
14. A születéskor várható élettartam földrajza.
15. A népszaporulat régiókénti eltérései. Demográfiai robbanás, demográfiai krízis.
16. A család. Családtípusok.
17. Családi állapot; a családi összetétel mérőszámai.
18. A házasság alsó korhatára. Válások.
19. A lakosság korösszetétele.
20. A korfa. Korfatípusok.
21. A korösszetétel világrészenkénti eltérései.
22. A férfi–nő arány korosztályi jellegzetességei.
23. A nemi arány földrajzi eltérései.
24. A népsűrűség fogalma, hatótényezői.
25. Földünk sűrűn lakott régiói.
26. Földünk gyéren lakott vidékei.
27. A migráció fajtái.
28. A migráció okai és az irányát befolyásoló tényezők.
29. A történelem nagy migrációi.
30. Történelmi népmozgások a Kárpát-medencében.
31. Jelenkori migráció.
32. A migráció hatása a népességre és a gazdaságra. Migrációs politika.
33. A rasszok kialakulása.
34. A nagyraszok, elterjedésük.
35. Az emberfajta külső és belső jegyei.
36. Az europid nagyrasz.
37. A mongolid és amerindid nagyraszok.
38. A negrid és ausztrolid nagyraszok.
39. Az etnikumok; fejlődési szakaszaik.
40. Nyelvi és nemzeti összetétel. Etnikai mozgások.
41. A népek csoportosítása. Etnopszichológiai jellemzők.

42. Indoeurópai nyelvcsalád.
43. A szláv nyelvcsoporthoz.
44. A germán és a kelta nyelvcsoporthoz.
45. A román (újlatin) nyelvcsoporthoz.
46. Az iráni és az indoárja nyelvcsoporthoz.
47. Az uráli nyelvcsalád.
48. A sémita-hamita nyelvcsalád.
49. Az altáji nyelvcsalád.
50. Az északkaukázusi és a dravida nyelvcsalád.
51. Afrika nyelvcsaládjai.
52. Kelet-Ázsia fő nyelvcsaládjai.
53. Földünk legelterjedtebb nyelvei.
54. Az országok csoportosítása nemzetiségi összetétel szerint.
55. Európa országainak nemzeti összetétele.
56. Ázsia országainak nemzetiségi összetétele.
57. Afrika és Ausztrália országainak nemzetiségi összetétele.
58. Amerika országainak nemzetiségi összetétele.
59. A nemzetiségek közötti viszony a különböző országokban.
60. A vallás fogalma, alkotóelemei. A vallások csoportosítása.
61. A vallások kölcsönhatása a természettel és a társadalommal.
62. A törzsi vallások, elterjedésük.
63. Az indiai eredetű vallások, elterjedésük.
64. A zsidó és a muzulmán vallások, elterjedésük.
65. Távolkeleti vallások.
66. A kereszténység. Válfajai, elterjedése.
67. Új alternatív vallások. Ateizmus. Vallási konfliktusok.
68. A település fogalma. Településtípusok.
69. Falvak és városok.
70. Az urbanizációs folyamat, annak szakaszai.
71. A városfejlődés történeti szakaszai.
72. A települések csoportosítása nagyság és funkció szerint.
73. A települések csoportosítása hierarchia és morfológia szerint.
74. A nagyvárosok szerkezeti elemei.
75. A munkaerő. Foglalkozási megoszlás.

16. Mintateszt / 3разок тесту

1. sz. modulzáró dolgozat

1. Definiálja a természetes szaporulat fogalmát! (2 pont)
2. Jellemezze a születésszámot az ókorban! (2 pont)
3. Sorolja fel a születésszám hatótényezőit! (3 pont)
4. Jellemezze az öngyilkosságok arányának a sajátosságait! (3 pont)
5. Sorolja fel a család történeti fejlődésének a fő állomásait! (2 pont)
6. Mi jellemzi Ázsia nemi összetételét? (3 pont)
7. Mi jellemzi Észak-Amerika korszerkezetét? (2 pont)

8. Soroljon fel négy nagyon sűrűn lakott országot (>300 fő/km²)! (2 pont)
9. Mit tud a jelenkori külső migráció fő irányairól? (3 pont)
10. Mit tud a népesedési ciklusról? (4 pont)
11. Milyen korfatípusokat ismer? (2 pont)
12. Sorolja fel a népességföldrajz fő ágait! (2 pont)

2. sz. modulzáró dolgozat

1. Mit jelent a szinkretizmus és hol jellemző Földünkön? (3 pont)
2. Mit tud a rasszok kialakulásáról? (3 pont)
3. Jellemezze az urbanizációs folyamat fő szakaszait! (4 pont)
4. Nevezzen meg néhányat a rasszok elkülönítésére szolgáló belső jegyek közül! (3 pont)
5. Válassza ki a kakukktojást, és indokolja a döntését:
Banglades, Fülöp-szigetek, Malajzia, Pakisztán! (2 pont)
6. Nevezzen meg legalább három újlatin népet! (2 pont)
7. Melyik a második legszámosabb nemzetiség Algériában,
Finnországban, Szerbiában és Törökországban? (4 pont)
8. Mit tud az iszlámról? (4 pont)
9. Milyen csoportokba sorolhatók a települések morfológia szerint? (3 pont)
10. Hogyan oszlik el a gazdaságilag aktív népesség ágazatok szerint Földünkön? (2 pont)